

Dažas vienkāršas diagrammas

Andis Sedlenieks

Iepriekšējā mēneša nogalē gana plašu ažiotažu izraisīja Centrālās statistikas pārvaldes padomes locekļa Jāņa Hermaņa sociālajos tīklos publiskots šis vizuālais pārskats, kurā bija salīdzināta pakalpojumu eksporta vērtība pa nozarēm no trim Baltijas valstīm pēdējo desmit gadu laikā, balstīta uz Baltijas valstu Centrālo banku oficiālajiem datiem.

Pats par sevi neliels pārskats bija tikai bezkaislīga statistika, kas vienlaikus uzskatāmi nodemonstrēja atklāti nepievilcīgu ainu. Proti, ka Latvijas pakalpojumu eksports pat nozarēs, kur mēs vēl pirms dažiem gadiem bijām pārliecinoši līderi Baltijas valstu vidū, ir noslīdējis līdz rādītājiem, zemākiem nekā pie kaimiņiem, pie tam ne vienā vien gadījumā vēl pirms pandēmijas sākuma ir samazinājušies arī apjomi naudas izteiksmē, salīdzinot ar nebūt ne tik se-

niem labākajiem gadiem. Pandēmijas laikā, protams, ir piedzīvots iespaidīgs kritums, taču atkal visbiežāk lielāks nekā pie kaimiņiem. Īpaši dramatisks, jāpiebilst, izskatās finanšu pakalpojuma eksporta līkne.

Katrai no gadījumiem, protams, ir savs skaidrojums, kamdēļ viss notiek tā, kā notiek. Kas attiecas uz tranzītu, tad var vainot Krieviju, kura īsteno ilgtermiņa stratēģiju visa veida kravu plūsmas pārorientēšanai uz savām ostām un to pašu prasa no sabiedro-

nepievilcīgu ārvalstnieku acīs u.c.

Vienlaikus ja ne visos, tad daudzos gadījumos nevar nepamanīt, ka tā vai cita pakalpojumu eksporta virziena problēmas visbiežāk sākas brīdī, kad nozare kļūst par kādu politisku – kā iekšpolitisku, tā ārpolitisku – interešu un strīdu objektu. Pietiek salīdzināt grafikus un pameklēt politiskās ziņas par lūzuma punktu laikiem, lai secinātu – lejupeļšīde vai attīstības strauja bremzēšanās visbiežāk sākas pēc tam, kad tiek pieņemti

tikmēr ir ļoti specifiska vide, kur personiskajiem sakariem un iepriekšējās sadarbības pieredzei ir ļoti liela, bet bieži vien pat izšķiroša nozīme, it īpaši, ja runa ir par dažāda veida starpniecības pakalpojumiem. Teorija, protams, vēsta, ka lētāki un kvalitatīvāki pakalpojumi novedīs arī pie pieaugošas klientu intereses, taču šis ir gadījums, kad teorijai piemīt īpašība atšķirties no prakses. Bet prakse savukārt ir tāda (it īpaši valstīs uz austrumiem no Latvijas), ka bez personiskas uzticības un kontaktiem nekāda biznesa, visticamāk, nebūs arī pat ļoti izdevīga piedāvājuma gadījumā, savukārt, pastāvot personiskām attiecībām, par labu tiks atzīts arī daudz mazāk izdevīgs piedāvājums.

Kā labi noprotams, politizētu reformu rezultātā atbildīgos amatos ļoti bieži nonāk cilvēki, kuri varbūt ir laba teorētiskā sagatavotība, taču tikpat kā nekādu personisko kontaktu ar pakalpojumu esošajiem vai potenciālajiem pircējiem. Visu šo procesu rezultāts savukārt ir uzskatāmi redzams vienkāršos grafikos. Pats nepatīkamākais tikmēr ir, ka arī kādas iespējas mainīt tendences nav saskatāmas.

Personiskajiem sakariem un iepriekšējās sadarbības pieredzei ir ļoti liela, bet bieži vien pat izšķiroša nozīme

tajām valstīm, pirmkārt jau Baltkrievijas. Finanšu pakalpojuma eksporta jomā pie vainas acīm redzami ir pārcentība, cīnoties ar ārvalstu (pamatā, protams, tās pašas Krievijas) riskantajiem ieguldījumiem, ar līdzekļu atmazgāšanu utt., kas viss kopā ir padarījis Latvijas banku sistēmu atklāti

nozāres būtiski ietekmējoši politiski lēmumi, cenšoties izdabāt sabiedrotajām valstīm. Kā arī pēc tam, kad (parasti politisko lēmumu dēļ) notiek būtiskas pārmaiņas vadošo amatpersonu un attiecīgi viņu iekšpolitiskās piederības sarakstā.

Vairākums šādu biznesu

Prasa raidījumam «Aizliegtais paņēmiens» atsaukt informāciju

Veselības ministrija, Imunizācijas Valsts padome, Zaļu valsts aģentūra un Slimību profilakses un kontroles centrs ir oficiāli vērsušies pie raidījuma «Aizliegtais paņēmiens» veidotājiem, Latvijas Televīzijas un Nacionālās elektroniskās plašsaziņas līdzekļu padomes, lūdzot atsaukt 29. marta raidījumā «Aizliegtais paņēmiens» pausto informāciju par imunitātes līmeņa pret Covid-19 noteikšanu pēc antivielu daudzuma organismā personām pēc vakcinācijas, salīdzinot vakcīnu efektivitāti. Šāda informācija ir ne tikai maldinoša, bet arī zinātniski nepamatota un vienlaikus sabiedrības veselību apdraudoša.

Speciālisti uzsver: antivielu līmeņa daudzuma organismā noskaidrošana nesniedz pilnvērtīgu informāciju par vakcīnas pret Covid-19 nodrošināto aiz-

sardzību pret slimību. Vakcīnas cilvēka organismā stimulē gan antivielu veidošanos, gan arī šūnu imunitāti, kas ir vienlīdz nozīmīgi kopējai aizsardzībai pret saslimšanu ar Covid-19.

Vakcīnu klīniskajos pētījumos galvenais vakcīnu efektivitātes rādītājs ir laboratoriski apstiprināti simptomātiski Covid-19 gadījumi, salīdzinot šādu gadījumu skaitu pētījuma dalībnieku grupā, kuri saņēmuši Covid-19 vakcīnu, un kontroles grupā. Visas pašlaik Latvijā izmantotās vakcīnas uzrāda pietiekamu efektivitāti visās vecuma grupās, kurās tās tiek izmantotas.

Veselības ministrija norāda, ka **antivielu testi nav apstiprināti, lai vērtētu imūno atbildes reakciju pēc vakcinācijas vai salīdzinātu dažādu vakcīnu efektivitāti**, un testu

klīniskā lietderība šādam nolūkam nav pierādīta. Pirmkārt, šādi testi nav standartizēti, atšķiras to jutīgums un specifika. Otrkārt, pašlaik vēl nav zināms, cik daudz antivielu nepieciešams, lai cilvēks būtu pasargāts no jaunas vai atkārtotas saslimšanas ar Covid-19. Tādēļ antivielu testu rezultāti ir grūti interpretējami. Treškārt, antivielu testi nesniedz nekādu informāciju par šūnu imunitāti, kas ir būtiska kopējās imūnsistēmas atbildes reakcijas daļa, jo vakcīnas cilvēka organismā stimulē gan antivielu veidošanos, gan šūnu imunitāti, kurā iesaistītas tādas šūnas kā citotoksiskie T limfocīti jeb galētājšūnas un līdzētājšūnas. Abi šie imunitātes pamata mehānismi ir vienlīdz nozīmīgi kopējai aizsardzībai pret saslimšanu ar Covid-19.

Nemot vērā Elektronisko

plašsaziņas līdzekļu likumā noteikto, ka programmās un raidījumos nedrīkst ietvert saturu, kas apdraud sabiedrības veselību vai varētu radīt nopietnus un smagus tās apdraudējumus, Veselības ministrija, Imunizācijas Valsts padome, Zaļu valsts aģentūra un Slimību profilakses un kontroles centrs aicina raidījuma «Aizliegtais paņēmiens» veidotājus, Latvijas Televīziju un Nacionālo elektroniskās plašsaziņas līdzekļu padomi izvērtēt pēc būtības raidījumā «Aizliegtais paņēmiens» atspoguļoto informāciju un iespējamās sekas no iedzīvotāju maldināšanas viedokļa. Tāpat tiek aicināts atsaukt raidījumā minēto informāciju, atzīstot antivielu līmeņa pārbaudi un tā saistību ar dažādu ražotāju vakcīnu efektivitāti par maldinošu informāciju.

Veselības ministrija

Veselība ir vislielākā bagātība!

Ginta Riekstiņa

Ik gadu 7. aprīlī – dienā, kad 1948. gadā tika dibināta Pasaules Veselības organizācija, tiek atzīmēta Pasaules Veselības

diena. Tās mērķis – atgādināt cilvēkiem par vienu no lielākajiem dārgumiem, kas mums uzticēts – veselību, aktualizēt iedzīvotāju tiesības saņemt veselības aprūpes pakalpojumus un uzsvērt viņu pienākumu rūpēties un būt atbildīgiem par savu veselību.

Latvijas Ārstu biedrības speciālisti sagatavojuši izdevumu

«12 ieteikumi veselībai, veselīgai un kvalitatīvai dzīvei» ar devīzi «Kusties, domā, dzīvo!». Protams, sociālo tīklu vietnes ir pārpilnas ar padomiem, kā dzīvot ilgi un laimīgi. Izdevumā autori no pieejamās informācijas atlasījuši labāko, ko izpētījuši pasaules medicīnas zinātnē strādājošie, ko devusi ārstu pieredze un kas balstīts uz Latvijas si-

tuāciju, piemēram: Rūpējies par zemeslodi, nepiesārņo to!; Mācies – izglītība nozīmē veselprātību, ilgu mūžu un labu veselību!; Celies, kusties, dzīvo! Sporto jebkurā vecumā, sacenties!; Samazini sadzīves ķīmijas lietošanu savā ikdienā!; Izvairies no traumām un sargā citus!; Ēd gudri!; Mīli sevi!; Izvēlies savu ārstu un tici viņam!

Aktīvo iedzīvotāju fonda komentārs par LLKA un LOSP izplatīto informāciju

Atbildot uz Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācijas (LLKA) un Lauksaimniecības organizāciju sadarbības padomes (LOSP) viedokli Ziemeļvidzemes reģionālajā laikrakstā «Liesma» martā, Aktīvo iedzīvotāju fonda (AIF) vārdā vēlos komentēt, ka AIF ir EEZ/Norvēģijas grantu programma, kura darbojas 14 Eiropas valstīs pēc kura darboties pamata darbības nosacījumiem ar mērķi stiprināt pilsonisko sabiedrību un iedzīvotāju līdzdalību.

AIF programmas mērķis ir atbalstīt tieši pilsoniskās sabiedrības organizācijas, nevis visas nevalstiskās organizācijas – ir neprecīzi uzskatīt, ka jebkura biedrība vai nodibinājums Latvijā automātiski klasificējas Aktīvo iedzīvotāju fonda finansējuma saņemšanai.

Nemot vērā, ka katrā valstī ir atšķirīgas interpretācijas, normatīvais regulējums, vēsturiskā izpratne un pieredze attiecībā uz pilsoniskās sabiedrības un to organizāciju terminu, EEZ/Norvēģijas grantu finansētājvalstīs (Islande, Lihtenšteina un Norvēģija) ir noteikušas, kāda veida organizācijām finansējums Aktīvo iedzīvotāju fondā var tikt piešķirts.

Šie nosacījumi no pretendentu loka izslēdz:

- 1) publiskās pārvaldes organizācijas,
- 2) organizācijas, kas saistītas ar reliģiskām, politiskām, profesionālām, komerciālām vai tiešām ekonomiskām interesēm vai kā citādi vērstas uz to biedru vai pārvaldē esošo personu labumu gūšanu no organizācijas darbības.

Tātad Latvijas normatīvo aktu ietvarā tas nozīmē, ka uz AIF finansējumu **nevar** pretendēt arodbiedrības, darba devēju organizācijas, kooperatīvās sabiedrības, uzņēmumi, reliģiskās organizācijas vai politiskās partijas.

Savukārt uz finansējumu var pretendēt tādas biedrības vai nodibinājumi, kuru dibināšanas mērķis, faktiskā darbība, pārvalde, biedru darbība un īpatnsvars organizācijā ir saistīts ar pilsoniskās sabiedrības iniciatīvu un nav saistīts ar reliģijas, politikas, profesionālām, komerciālām vai tiešām ekonomiskām interesēm.

Latvijā AIF administrē sešas pieredzes bagātas pilsoniskās sabiedrības organizācijas: Latvijas Pilsoniskā alianse, Latvijas Lauku forums, Dienvidlatgales NVO atbalsta centrs, Kurzemes NVO centrs, Valmieras novada fonds un Zemgales NVO atbalsta centrs, kurām ir jāņem vērā šie EEZ/Norvēģijas grantu nosacījumi, un katrs konkursa nolikums tiek saskaņots ar grantu biroju Briselē.

AIF Latvijā pirmos projektu konkursus pilsoniskajai sabiedrībai izsludināja 2020. gadā, un saņemto projektu pieteikumu skaits, īstenošanā esošie projekti, kā arī atgriezeniskā saite no projekta iesniedzējiem un īstenotājiem liecina, ka fonds veiksmīgi un precīzi darbojas sava mērķa sasniegšanā.

Vairāk par fondu var uzzināt tā mājaslapā www.activecitizensfund.lv, bet par EEZ/Norvēģijas finanšu instrumentu un tā programmām, kas pieejamas citu juridisko formu organizācijām Latvijā, var uzzināt <https://eeagrants.lv/>.

Gundega Silīņa,
AIF koordinatore –
konsultante Vidzemē